

**MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE
UNIVERSITATEA DIN PETROȘANI
ȘCOALA DOCTORALĂ
DOMENIUL DE DOCTORAT MINE, PETROL ȘI GAZE**

Drd. ing. Sergiu Ștefan LUCA

TEZĂ DE DOCTORAT

-REZUMAT-

**DEZVOLTAREA DURABILĂ A MEDIULUI
MONTAN AL DEPRESIUNII PETROȘANI CA
ALTERNATIVĂ LA MINERITUL DIN ZONĂ**

**Conducător de doctorat:
Prof.univ.dr.ing. Mircea GEORGESCU**

**Petroșani
2017**

CUPRINS

INTRODUCERE

CAPITOLUL I. DESCRIEREA GENERALĂ A DEPRESIUNII PETROȘANI

CAPITOLUL II. SITUAȚIA ACTUALĂ SOCIO-ECONOMICĂ A COMUNITĂȚILOR DIN DEPRESIUNEA PETROȘANI

CAPITOLUL III. MEDIUL MONTAN CA GENERATOR DE ACTIVITĂȚI ALTERNATIVE LA MINERIT

CAPITOLUL IV. CONSIDERAȚII GENERALE DESPRE DEZVOLTAREA DURABILĂ A MEDIULUI MONTAN AFERENT DEPRESIUNII PETROȘANI

CAPITOLUL V. PROPUNERI DE DEZVOLTARE A UNOR ACTIVITĂȚI ÎN ZONA MONTANĂ, CA ALTERNATIVĂ LA MINERITUL DIN ZONĂ

CAPITOLUL VI. CONCLUZII GENERALE ȘI CONTRIBUȚII PROPRII

BIBLIOGRAFIE

Cuvinte cheie: dezvoltare durabilă, mediul montan, minerit, economie, social, turism, plante medicinale, dezvoltare economică.

Teza de doctorat, structurată pe șase capitole, evidențiază problematica ce vizează interdependența manifestată între turism – mediul montan – mediul rural – dezvoltare durabilă; totodată reprezintă o diagnoză a situației socio-economice din Valea Jiului și prezintă o serie de activități, noi pentru această zonă, activități care, susținute de efortul cumulativ al tuturor factorilor de decizie din Valea Jiului, dar și de la nivel județean, ar duce la transformarea depresiunii, într-o zonă favorabilă dezvoltării economice, minimalizând/eliminând dependența regiunii de industria minieră.

În *Introducere* se prezintă foarte pe scurt istoria milenară a meleagurilor Depresiunii Petroșanilor, cunoscută popular sub denumirea de Valea Jiului, pentru a justifica de unde au apărut ideea, apoi tema și în final prezenta lucrare.

Sunt arătate scopul, obiectivele și metodele de cercetare care au stat la baza demersului său de a propune patru soluții de revigorare și, de ce nu, de renaștere la o viață nouă a comunităților acestei zone, soluții ca alternative la mineritul în agonie.

Capitolul I Descrierea generală a Depresiunii Petroșani, face o prezentare a așezării sale geografice cu relieful și căile de acces, hidrologia și clima zonei amintindu-se și evoluția sa de-a lungul istoriei, cu *nașterea* activității de exploatare, în mod organizat, precum și evoluția, în timp, a acestei activități cu impactul pe care l-a avut asupra destinului ulterior al zonei.

În cadrul acestui capitol se regăsește o radiografie completă a biotopului montan aferent Văii Jiului, biotop a cărui factori sunt esențiali pentru inițierea și dezvoltarea activităților propuse.

Tot aici, pe scurt, este prezentat un istoric al populației din zonă, populație a cărei obârșie se regăsește atât în zona imediat apropiată Văii cât și în amalgamul de nații formator al Imperiului Austro – Ungar.

Capitolul II Situația actuală socio-economică a comunităților din Depresiunea Petroșani după o prezentare succintă, dar edificatoare, a principalelor activități antropice din Valea Jiului, începând cu mineritul, care până în ultimii ani era principala activitate a populației zonei, continuând cu agricultura și zootehnia, ocupație milenară a locuitorilor de pe aceste meleaguri, cu turismul și comerțul, se face o diagnoză a cadrului economic actual prin prisma analizei evoluției activităților economice, diagnoză ce presupune și analiza efectelor aplicării procesului de restructurare industrială asupra economiei locale și a efectelor minime ale măsurilor de estompere a declinului activității miniere în economia Depresiunii.

Eșecul procesului de restructurare a generat o serie de consecințe grave precum reducerea populației ocupate, la care se adaugă dificultatea găsirii unui nou loc de muncă, fie din cauza ofertei scăzute de locuri de muncă comparativ cu cererea, fie din cauza specializării tehnice a angajaților din minerit, fapt ce a limitat posibilitățile acestora de angajare în alte sectoare economice.

Capitolul III Mediul montan ca generator de activități alternative la minerit conține un studiu al capacităților generatoare de factori propice dezvoltării durabile a Văii Jiului, cuprinde oportunitățile pe care mediul montan, în contextul dezvoltării durabile, le oferă, factorii componenți ai acestuia, ce prezintă complexitate medie, cu structură și valoare pentru turism, împletitura dintre aceștia și potențialul cultural-istoric, aspectele și contrastele peisagistice variate și atractive ale culmilor muntoase ce au la bază văi brăzdate de pârâuri interesante și cu posibilități de agrement, rețeaua densă de căi de comunicații ce permite accesul la toate obiectivele de interes precum și la centrele turistice.

Acestea, pe lângă covorul vegetal bogat în flora necesară susținerii activităților propuse recomandă mediul montan din arealul Văii Jiului ca un bun absorbant al forței de muncă disponibilizate din minerit, și nu numai, precum și o armă în lupta contra șomajului.

Capitolul IV Considerații generale despre dezvoltarea durabilă a mediului montan aferent Depresiunii Petroșani prezintă într-un mod succinct actul de naștere al conceptului de *Dezvoltare Durabilă* precum și modelul agreat de aceasta în vederea dezvoltării economice și demografice a zonei de interes. Tot aici se regăsesc și pilonii de bază ai dezvoltării durabile, piloni care trebuie integrați în politica de dezvoltare și reconversie economică a Văii Jiului, astfel încât să se potențeze reciproc.

În cadrul acestui capitol se realizează și o analiză SWOT, analiză care ne ajută să se vadă, clar, punctele tari și punctele slabe ale zonei de studiu, oportunitățile acestei zone precum și amenințările la activitățile desfășurate sau proiectele propuse.

Capitolul V Propuneri de dezvoltare a unor activități în zona montană ca alternativă la minieritul din zonă este capitolul de bază în care se găsesc contribuții personale, originale, ce au ca suport analizele efectuate în capitolele anterioare și care sunt pretabile mediului montan, adiacent Văii Jiului, activități ce sunt susținute de fișe de afaceri, situații și statistici, metode de calcul în baza cărora au fost propuse domeniile de activitate și locațiile acestora.

Ținând cont de tradițiile și obiceiurile populației, arhitectura construcțiilor din zonă s-a propus:

➤ construirea unui mic sat turistic la aproximativ 20km de Uricani, înspre Herculane, la o altitudine de 1115m așezat la poalele munților Retezat și Vâlcan și la limita a trei județe: Hunedoara, Mehedinți și Gorj, în zona cunoscută sub numele de Câmpul Mielului.

O câmpie plată, cu vedere superbă spre înălțimile Retezatului Mic – Pleșa – Piule și Scocul Urzicarului, străbătută de DN 66A, ce vrea să lege partea vestică a Văii Jiului de Băile Herculane, reprezintă locul propice construcției unui sat cu specific momârlănesc, sat în care, sub coordonarea unei *societăți de turism*, vor fi promovate principiile etno – socio – ecologice, pitorescul și funcționalitatea arhitecturii tradiționale momârlănești.

➤ înființare a unei linii de procesare a plantelor medicinale și a fructelor de pădure, activitate al cărei specific se impune a corespunde unei arii montane tipice.

Pe baza *indicelui de accesibilitate* s-a calculat locația ideală, locație reprezentată de zona fostei crescătorii de păsări dispusă pe raza orașului Aninoasa, la o altitudine de 556m, mai precis în zona Iscroni, în prezent dezafectată, dispusă la cca. jumătatea distanței dintre localitățile Văii Jiului, în apropierea DN 66 A Petroșani – Uricani și DN 66 Petroșani – Tg. Jiu, la intersecția masivelor muntoase Parâng și Vâlcan și confluența râurilor Jiul de Est cu Jiul de Vest, locul de naștere al râului Jiu.

Ocupația de bază a locuitorilor din Valea Jiului a constituit-o creșterea animalelor; cele patru masive muntoase ce împrejmuiesc Valea au avut un rol determinant în creșterea acestora. Pajiștile întinse și bogate ale acestor munți au fost valorificate din cele mai vechi timpuri, astfel că muntele a fost locul de desfășurare a vieții crescătorilor de animale.

➤ amplasarea unei linii de procesare a laptelui, o altă soluție alternativă propusă, s-a ales, după o corectă justificare, o suprafață în apropierea localității Petrila, la o altitudine de 556m, în vecinătatea intersecției DJ 709 K cu DJ 709 H, la confluența pâraelor Taia cu Jieț, locul de naștere al râului Jiul de Est.

➤ dezvoltarea unei linii de producție a ambalajelor din carton având în vedere că în arealul Văii Jiului se vor dezvolta activități a căror produs finit (lapte și produse din lapte,

produse farmaceutice naturale, suveniruri etc.) necesită ambalare, în diferite recipiente a căror materie primă este cartonul, s-a considerat că este necesară și oportună, înființarea unei astfel de linii și al cărui amplasament s-a stabilit într-o zonă din vecinătatea amplasamentului liniei de procesare a plantelor medicinale, ceea ce ar fi de maxim interes pentru forța de muncă a Văii Jiului și anume pe amplasamentul fostei crescătorii de păsări dispusă pe raza orașului Aninoasa, la o altitudine de 556m, mai precis în zona Iscroni, în prezent dezafectată, dispusă la cca. jumătatea distanței dintre localitățile Văii Jiului, în apropierea DN 66 A Petroșani – Uricani și DN 66 Petroșani – Tg. Jiu.

În partea finală a capitolului autorul analizează impactul ecologic și social generat de activitățile propuse și sugerează câteva dintre posibilele surse de finanțare pentru realizarea acestor proiecte.

Capitolul VI include **Concluziile generale ale lucrării și evidențiază contribuțiile autorului în domeniu.** Este o sinteză a întregului demers al autorului pentru finalizarea lucrării luată în studiu ca teză de doctorat.

Bibliografia utilizată la elaborarea tezei de doctorat cuprinde un număr de 56 de publicații, din care 9 articole ale autorului ca unic autor sau coautor.

Implementarea în economia Văii Jiului a viziunii politice energetice europene, de astăzi, viziune care presupune o creștere continuă a producției de energie electrică din energia nucleară și din surse de energie regenerabile, și care corespunde conceptului de dezvoltare durabilă, a produs o dezindustrializare accelerată, cu efecte devastatoare în rândul populației autohtone.

Astfel că la finele anilor '90, Valea Jiului, era botezată „Valea plângerii”, iar potrivit A.J.O.F.M. Hunedoara, rata șomajului, în Valea Jiului, la nivelul anului 2000 era de 25%, de două ori și jumătate mai mare decât media națională, iar raportat la populație, la nivelul anului 2016, dintr-un total de 120.734 de locuitori doar 30.063 sunt angrenați în diferite activități din economia Văii Jiului.

În scopul contracarării acestei situații, este nevoie a se aplica o strategie de dezvoltare a regiunii, strategie ce ar trebui să fie rezultatul cumulat al eforturilor tuturor factorilor de decizie de nivel local, județean și național, obiectivul general fiind transformarea zonei Valea Jiului în zonă favorabilă dezvoltării economice, prin eliminarea dependenței regiunii de industria minieră.

În acest context trebuie creat și perfecționat potențialul uman, pe baza investițiilor în om, respectiv în domeniul învățământului, al educației și culturii, al formării profesionale și al sănătății. Acest potențial, guvernat de spiritul conceptului de dezvoltare umană, reprezintă o pârgie în crearea de noi locuri de muncă existente, revizuirea conceptului de muncă și de durată a acesteia; totodată este nevoie de o nouă abordare a triadei om – mediu – economic, abordare care să mijlocească găsirea unui echilibru între capacitățile naturale existente și nevoile societății.

La nivelul administrațiilor publice locale, aferente Văii Jiului, există o conștientizare a necesității asigurării unei dezvoltări durabile a așezărilor guvernate de acestea; dar complexitatea acestui concept necesită un set de abordări complementare și strategii corespunzătoare care vin în contradicție cu viziunile economico – sociale ale partidelor de pe paleta coloristică politică din Valea Jiului.

În vederea înlăturării acestor diferențe este recomandată înființarea unui organism de inițiativă care să aibă ca obiective:

- ❖ implicarea tuturor părților în cauză (administrație, ONG, populație),
- ❖ pregătirea cadrelor de specialitate,
- ❖ înființarea unei bănci de date pentru Valea Jiului,
- ❖ stabilirea unor legături solide între cercetare și practică,
- ❖ implementarea proiectelor și urmărirea desfășurării acestora, toate acestea ducând la găsirea soluțiilor de afaceri viabile pentru economia și mediul Văii Jiului, afaceri care să pună omul și mediul înconjurător într-o relație de beneficiu reciproc, ca în viitor acestea să se dezvolte în funcție de posibilitățile și resursele propriilor *ecosisteme*.

Consider că în prezenta teză, am adus argumente, detaliate, pentru susținerea acestor propuneri în scopul stabilirii unor soluții viabile și sustenabile pentru o dezvoltare durabilă a comunităților din Valea Jiului.

În urma cercetărilor teoretice și deplasărilor în teren, efectuate pentru identificarea soluțiilor optime de relansare a economiei din Valea Jiului, am adus următoarele ***contribuții proprii și chiar originale***:

- inventarierea și sistematizarea unitară a resurselor naturale din Valea Jiului;
- prezentarea unei *radiografii* a situației socio - economice din zona de referință;
- evidențierea interdependenței dintre activitatea monoindustrială – societate – mediul economic – dezvoltare durabilă;
- analiza critică a datelor colectate și a rezultatelor în urma coroborării acestora;
- sintetizarea multitudinii de date care au stat la baza studiului sub formă de tabele și grafice sugestive și edificatoare;
- identificarea de activități economice, prietenoase mediului, care să se plieze pe resursele naturale ale Văii Jiului;
- propunerea și detalierea a patru proiecte de revitalizare a economiei Văii Jiului: sat turistic, linie de procesare a plantelor medicinale și a fructelor de pădure, linie de procesare a laptelui și linie de producție a ambalajelor de carton;
- identificarea și localizarea, în funcție de necesități, a amplasamentelor activităților propuse;

- inventarierea și prezentarea succintă a fondurilor europene ce pot fi accesate de către membrii comunității locale, administrația locală și cea județeană în cadrul POR 2014 – 2020.

Având în vedere complexitatea și nu în ultimul rând dramatismul situației economico – sociale și demografice din Valea Jiului, cercetările privind găsirea de soluții, prietenoase mediului, în vederea relansării economice a zonei și stoparea declinului demografic, trebuie să continue, mai ales că în cadrul Universității din Petroșani a fost înființată, de către guvern,

Unitatea Governamentală de Asistență Tehnică, unitate a cărei rol este de a sprijini beneficiarii din zonele pilot să realizeze proiecte de dezvoltare cu finanțare europeană și națională.

Consider că în continuare cercetările trebuie să continue prin găsirea de noi alternative la starea de fapt a localităților Văii Jiului cu implicarea tuturor factorilor responsabili de destinele oamenilor din această mirifică zonă a României.